

Kieliversioiden ristiriita lainvoimaisen hallintopäätöksen purkuperusteena

Oikeudenkäynti hallintoasioissa OT00BG50-3001

ON-tutkielma

Laatijat:

Ville Haapamäki

18.4.2026

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

ON-tutkielma

Oppiaine: Oikeudenkäynti hallintoasioissa

Tekijät: Ville Haapamäki

Otsikko: Kieliversioiden ristiriita lainvoimaisen hallintopäätöksen purkuperusteena

Ohjaaja: Hanna Hämäläinen

Sivumäärä: 26 sivua

Päivämäärä: 18.4.2026

Abstract

Tutkielmassa tarkastellaan lainsäädännön kieliversioiden ristiriidan oikeudellista merkitystä lainvoimaisen hallintopäätöksen purkuperusteena. Tutkimusongelma koskee sitä, ylittääkö kieliversioiden välinen normatiivinen ero lainvoimaisen päätöksen purkamiseksi edellytetyn ilmeisen virheen kynnyksen ja miten EU-oikeuden monikielisuuden tulkintaperiaatteet suhteutuvat kansalliseen arviointiin. Analyysin keskiössä on korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu KHO 2024:110, jossa tuloverolain 35 b §:n suomen- ja ruotsinkieliset versiot poikkesivat toisistaan normatiivisesti merkityksellisellä tavalla. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi purkuhakemuksen katsoen, ettei oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 117 §:n mukainen purkukynnys ollut ylittynyt.

Tutkielma on metodiltaan lainopillinen eli oikeusdogmaattinen. Purkuedellytyksiä analysoidaan oikeusvarmuuden, luottamuksensuojan periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen näkökulmista. Tarkastelua laajennetaan Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä kehittyneisiin monikielisen EU-lainsäädännön tulkintaperiaatteisiin. EU-oikeudellinen viitekehys tarjoaa rakenteellisen vertailukohdan sen arvioimiseen, miten oikeusjärjestykset käsittelevät yhtä todistusvoimaisten kieliversioiden välisiä eroavaisuuksia. Analyysi osoittaa, että lainvoimaisten hallintopäätösten pysyvyys nauttii Suomen oikeudessa vahvaa suojaa ja että kieliversioiden ristiriidat eivät voimassa olevan oikeuden mukaan muodosta riittävän ilmeistä virhettä päätöksen purkamiseksi. Ratkaisu tuo kuitenkin esiin jännitteen kieliversioiden muodollisen yhdenvertaisuuden ja yksilön oikeuksien aineellisen suojan välillä.

Avainsanat: lainvoima, kieliversioiden ristiriita, oikeusvarmuus, hallintopäätöksen purkaminen, EU-oikeus, monikielisyys

Kieliversioiden ristiriita lainvoimaisen hallintopäätöksen purkuperusteena.....	i
Lähteet	iv
Lyhenteet	vi
1. Johdanto	1
2. Tutkimusmetodi ja lähteet	3
2.1 Lainoppi tutkimusmetodina	3
2.2 Oikeuslähdeoppi ja EU-oikeuden monikielisyyden merkitys	4
3. Lainvoimaisen päätöksen purkaminen ja ilmeinen virhe	5
3.1 Lainvoiman pysyvyys päätöksenteon lähtökohtana	5
3.2 Purku oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (HOL 117 §).....	5
3.2.1 Menettelyvirhe	6
3.2.2 Ilmeisesti väärän lain soveltaminen	6
3.2.3 Uusi selvitys	8
3.2.4 Päätöksen epäselvyys	8
3.3 Purkuarvioinnin kansallinen viitekehys	9
3.4 Kieliversioristiriidat EU-oikeudessa.....	10
3.5 Oikeusvarmuus ja kieliversioiden luottamuksensuoja	11
3.6 Viitekehysten kytkentä tapaukseen KHO 2024:110	12
4. Lainvoiman pysyvyyttä haastavat oikeusperiaatteet ratkaisussa KHO	
2024:110	15
4.1 Luottamuksensuojaperiaate	15
4.2 Suhteellisuusperiaate	17
5. Lainvoiman pysyvyys ja yksilön oikeusturva päätöksen purkamiskynnystä	
arvioitaessa	19
5.1 Yksilön oikeusturva suhteessa lainvoiman pysyvyyteen	19
5.2 Yksilön oikeusturvan toteutuminen ratkaisussa KHO 2024:110	19
6. Yhteenveto	24

Lähteet

Kirjallisuus

Koillinen, Mikael, Luottamuksensuoja eurooppalaisena oikeusperiaatteena.

Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja A-sarja. Suomalainen Lakimiesyhdistys 2012. s. 75–77.

Kulla, Heikki – Salminen, Janne, Hallintomenettelyn perusteet. Alma Talent 2024.

Mikkilä, Juuso – Räbinä, Timo, Luottamuksensuoja verotuksessa – tutkimus luottamuksensuojaperiaatteen soveltamisesta hallintotuomioistuimissa. Verotus 4/2017, s. 430–444.

Mäenpää, Olli, Hallintoprosessioikeus. WSOYpro 2007.

Mäenpää, Olli, Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet. Edilex kustannus 2024.

Mäenpää, Olli, Oikeudenkäynti hallintoasioissa: Hallintoprosessioikeuden perusteet. 2., uudistettu painos. Alma Talent 2025.

Männistö, Eero, Ajankohtaista ylimääräisen muutoksenhaun edellytyksistä veroasioissa (referee-artikkeli). Verotus 1/2026, s. 27–36.

Määttä, Kalle – Torkkel, Timo, JA vai TAI – verolainopillinen ongelma (TVL 35b.1 §:n 2 kohta). Verotus 3/2024, s. 294–305.

Hirvonen, Ari, Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Yleisen oikeustieteen julkaisuja 17. Helsinki 2011.

Ojanen, Tuomas, EU-oikeuden perusteita. 3., uudistettu painos. Edita 2016.

Van der Jeught, Stefaan, Current Practices with regard to the Interpretation of Multilingual EU Law: How to Deal with Diverging Language Versions? European Journal of Legal Studies, Vol. 11, No. 1, 2018, s. 5–38.

Virallislähteet

HE 1/1998 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle uudeksi Suomen Hallitusmuodoksi.

HE 53/1998 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi verotusmenettelystä annetun lain ja ennakkoperintälain 27 §:n muuttamisesta.

HE 29/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 108/2024 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2025 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi verolaeiksi.

PeVM 10/1998 vp. Perustuslakivaliokunnan mietintö: Hallituksen esitys uudeksi Suomen Hallitus-muodoksi.

Oikeustapaukset

KHO 2006:68

KHO 2016:68

KHO 2017:140

KHO 2019:90

KHO 2021:47

KHO 2023:13

KHO 2024:17

KHO 2024:110

KHO 2026:3

Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisut

Tuomio 15.7.1964, Costa v ENEL, C-6/64, EU:C:1964:66.

Tuomio 27.10.1977, Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172.

Tuomio 6.10.1982, CILFIT, C-283/81, EU:C:1982:335.

Tuomio 11.12.2007, Skoma-Lux, C-161/06, EU:C:2007:773.

Lyhenteet

EUT	Euroopan unionin tuomioistuin
HOL	laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019)
KHO	korkein hallinto-oikeus
PL	Suomen perustuslaki (731/1999)
SEU	Euroopan unionista tehty sopimus
SEUT	Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus
TVL	tuloverolaki (1535/1992)
VML	laki verotusmenettelystä (1558/1995)

1. Johdanto¹

Suomen perustuslain 79 §:n 4 momentin mukaan lait säädetään ja julkaistaan suomeksi ja ruotsiksi. Molemmat kieliversiot ovat oikeudellisesti yhtä sitovia. Tästä huolimatta kieliversioiden välillä voi esiintyä tosiasiallisia eroja, jotka vaikuttavat säännöksen soveltamisalaan tai tulkintaan. Tällainen tilanne konkretisoitui korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2024:110, jossa tuloverolain (TVL, 1535/1992) 35 b §:n 1 momentin 2 kohdan suomenkielinen versio käyttää konjunktiota ”tai” ja ruotsinkielinen versio ilmaisia ”och” (”till vem och på vilka villkor”). Ero vaikutti konkreettisesti siihen, soveltuuko eräiden vakuutusten erityinen verotusmenettely verovelvolliseen. A Oy katsoi, että ruotsinkielinen ja verovelvolliselle edullisempi sanamuoto olisi legaliteettiperiaatteen valossa ollut ratkaiseva ja että korkeimman hallinto-oikeuden aikaisempi ennakkopäätös tuli tämän vuoksi purkaa. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi purkuhakemuksen.

Aihe on oikeudellisesti merkittävä useasta syystä. Ensimmäinen tapaus koskettaa perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusperiaatetta ja 17 §:n kielellisiä oikeuksia. Perustuslain 79 §:n 4 momentin mukainen lakitekstien kaksikielisyys on näiden perusoikeuksien toteuttamiskeino, jolloin kieliversioiden normatiivinen ristiriita asettaa kyseenalaiseksi sen, toteutuuko yksilön oikeus luottaa lainsäädännön ennakoitavuuteen kielestä riippumatta. Toiseksi tapaus koskettaa lainvoiman pysyvyyden ja oikeusvarmuuden ydinaluetta, joka muodostaa hallintoprosessioikeuden peruskallion. Kolmanneksi kieliversioiden ristiriidan oikeudellinen arviointi ei rajoitu ainoastaan kansalliseen oikeuteen, vaan kytkeytyy laajemmin monikielisen lainsäädännön tulkintaan, josta Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on kehittynyt vakiintuneita periaatteita. Ratkaisun KHO 2024:110 merkitys ulottuu siten yksittäistä vero-oikeudellista kysymystä laajemmalle ja koskettaa perusoikeuksien toteutumista kaksikielisessä oikeusvaltiossa.

Tutkielman päätutkimuskysymys on seuraava: Millaisen merkityksen lainsäädännön kieliversioiden ristiriita saa lainvoimaisen hallintopäätöksen purkuedellytysten arvioinnissa? Tätä täydentävänä kysymyksenä tarkastellaan sitä, miten EU-oikeuden monikielisyyden tulkintaperiaatteet suhteutuvat kansalliseen oikeustilaan ja tarjoavatko ne perusteita arvioida purkukynnystä toisin. Kysymykset kytkeytyvät toisiinsa, koska sekä kansallisessa että EU-

---

¹ Tutkielma perustuu Turun yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa Oikeudenkäynti hallintoasioissa - erikoistumisjaksolla laadittuun seminaarityöhön (Haapamäki, Ville ja Harju, Ines: Oikeustapusanalyysi ratkaisusta KHO 2024:110. Seminaaritutkielma. Turun yliopisto 2026).

oikeudellisessa kontekstissa on ratkaistava, miten oikeusjärjestys käsittelee tilannetta jossa yhtä todistusvoimaiset kieliversiot tuottavat erilaisen normisisällön.

Tutkimuskysymystä lähestytään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (HOL, 808/2019) 117 §:n mukaisten purkuedellytysten kautta. Tarkastelu rajautuu ilmeisesti väärään lain soveltamiseen purkuperusteena, koska tämä oli ratkaisussa KHO 2024:110 ainoa vedottu peruste. Muut purkuperusteet käsitellään lyhyesti viitekehyksen hahmottamiseksi.

Tutkielmassa ei käsitellä kieliversioiden ristiriitaa lainsäädäntöteknikkana eikä kielipoliittisena kysymyksenä, vaan tarkastelu kohdistuu yksinomaan ristiriidan oikeudelliseen merkitykseen purkukynnyksen ylittymisen arvioinnissa. EU-oikeuden monikielisyyttä koskevan tarkastelun osalta tutkielma rajautuu unionin tuomioistuimen keskeiseen oikeuskäytäntöön, josta johdetaan rakenteellisia vertailukohtia kansalliseen tilanteeseen. Tarkasteltava tilanne ei ole EU-oikeudellinen, sillä TVL 35 b § on puhtaasti kansallista sääntelyä eikä tapaus edellytä EU-oikeuden soveltamista. EU-oikeuden monikielisyyden tulkintaperiaatteet ovat kuitenkin vertailuaineistona relevantteja, koska unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on kehitetty systemaattinen lähestymistapa siihen, miten toimitaan kun yhtä todistusvoimaiset kieliversiot tuottavat erilaisen normisisällön. Tämä on rakenteellisesti sama ongelma, jonka perustuslain 79 §:n 4 momentti tuottaa kansallisessa kontekstissa.

Tutkielman metodisena lähtökohtana on lainopillinen eli oikeusdogmaattinen analyysi, jota käsitellään tarkemmin luvussa 2. Luvussa 3 tarkastellaan lainvoimaisen päätöksen purkamista ja ilmeisen virheen käsitettä hallintoprosessioikeudellisena viitekehyksenä. Tämän jälkeen luvussa 4 analysoidaan lainvoiman pysyvyyttä haastavia oikeusperiaatteita ratkaisun KHO 2024:110 kontekstissa. Luvussa 5 laajennetaan tarkastelua EU-oikeuden monikielisyyteen liittyviin tulkintaperiaatteisiin ja arvioidaan niiden merkitystä kieliversioiden ristiriitatilanteissa. Luvussa 6 keskitytään yksilön oikeusturvan toteutumisen arviointiin suhteessa lainvoiman pysyvyyteen. Tutkielma perustuu seminaarityönä laadittuun oikeustapausanalyysiin, jota on laajennettu erityisesti EU-oikeudellisen ja metodologisen tarkastelun osalta. Tekoälyä on hyödynnetty työssä kielenhuollossa ja joidenkin kappaleiden uudelleenmuotoilussa.

2. Tutkimusmetodi ja lähteet

2.1 Lainoppi tutkimusmetodina

Tutkielma on metodiltaan lainopillinen eli oikeusdogmaattinen. Lainoppi on oikeustieteen perinteinen ydinalue, jonka tehtävänä on voimassa olevan oikeuden sisällön selvittäminen.² Lainopin kaksi keskeistä tehtävää ovat tulkinta ja systematisointi. Tulkinnalla tarkoitetaan oikeusnormien merkityssisällön selvittämistä ja systematisoinnilla oikeudenalan käsitteistön ja periaatteiden jäsentämistä johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi.³

Tässä tutkielmassa painottuu erityisesti lainopin tulkintatehtävä. Käytännössä tämä tarkoittaa HOL 117 §:n purkuedellytysten sisällön selvittämistä oikeuskäytännön ja oikeuskirjallisuuden avulla sekä sen arvioimista, miten kieliversioiden ristiriita asettuu purkukynnystä koskevaan tulkintakehikkoon. Tarkastelun kohteena on ratkaisussa KHO 2024:110 esiin nouseva säännöksen tulkintaongelma, jossa saman lainsäännöksen eri kieliversiot tuottavat toisistaan poikkeavan normitilanteen. Tällainen tilanne vaatii oikeuslähteiden ja oikeusperiaatteiden punnintaa.⁴

Lainopillisessa tutkimuksessa sovelletaan erilaisia tulkintametoja, joita ovat muun muassa sanamuodon mukainen, systemaattinen, historiallinen, vertaileva tulkinta ja teleologinen tulkinta.⁵ Sanamuodon mukaisessa tulkinnassa huomio kiinnittyy säännöksen kielelliseen ilmaisuun. Systemaattisessa tulkinnassa normia tarkastellaan osana laajempaa sääntelykokonaisuutta. Historiallisessa tulkinnassa selvitetään lainsäätäjän tarkoitusta lainsäädäntöaineiston perusteella. Teleologisessa eli tarkoituksellisessa tulkinnassa painotetaan säännöksen tavoitetta ja päämäärää. Tässä tutkielmassa hyödynnetään näistä tulkintametoista erityisesti sanamuodon mukaista ja systemaattista tulkintaa sekä vertailevaa tulkintaa, jossa huomioidaan säännöksen eri kieliversiot. EU-oikeuden monikielisuuden tarkastelu ei ole varsinaista oikeusvertailua, jossa verrattaisiin eri maiden oikeusjärjestysten ratkaisuja toisiinsa, vaan pikemminkin lainopillisen analyysin laajentamista rakenteellisesti samankaltaiseen monikielisuuden ongelmaan, josta EU-oikeudessa on kehittynyt systemaattinen tulkintaoppi.

---

² Hirvonen 2011, s. 22.

³ Hirvonen 2011, s. 22–25.

⁴ Hirvonen 2011, s. 24.

⁵ Hirvonen 2011, s. 38–39.

2.2 Oikeuslähteoppi ja EU-oikeuden monikielisuuden merkitys

Tutkielman oikeuslähteistö koostuu ensisijaisesti kotimaisista vahvasti velvoittavista oikeuslähteistä eli laista ja maan tavasta sekä heikosti velvoittavista oikeuslähteistä eli lainsäädäntöaineistosta ja oikeuskäytännöstä. Tärkeimmät kansalliset oikeuslähteet ovat perustuslain 79 §, tuloverolain 35 b §, oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 117–119 § sekä hallituksen esitys HE 53/1998 vp. Oikeuskäytännöstä keskeisimmät lähteet ovat analysoitava päätöksä KHO 2024:110 sekä siihen vertailukohtina toimivat ennakkopäätökset.

Kansallisen oikeuslähteaineiston ohella tutkielmassa tarkastellaan EU-oikeuden monikielisyyteen liittyviä tulkintaperiaatteita. Euroopan unionin oikeuden kaikki viralliset kieliversiot ovat yhtäläisen todistusvoimaisia.⁶ Tämä yhtäläisen autenttisuuden periaate tuottaa erityisiä tulkintahaasteita silloin, kun eri kieliversiot poikkeavat toisistaan. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EU-säännöksiä on tällöin tulkittava yhdenmukaisen tulkinnan periaatteen mukaisesti kaikkien kieliversioiden valossa sekä säännöksen yleisen järjestelmän ja tavoitteen perusteella.⁷

Suomessa vastaava asetelma syntyy perustuslain 17 §:n ja 79 §:n perusteella. Lait säädetään sekä suomeksi että ruotsiksi ja molemmat kieliversiot ovat yhtä sitovia. Tämän vuoksi on perusteltua tarkastella, voidaanko EU-oikeuden piirissä kehittyneistä monikielisen lainsäädännön tulkintaperiaatteista johtaa vertailukohtia kansallisen lainsäädännön kieliversion ristiriitatilanteisiin. Vertailevaa näkökulmaa hyödynnetään tutkielmassa EU-tuomioistuimen ratkaisukäytännön analyysissä luvussa 5.⁸

---

⁶ Ojanen 2016, s. 52–55.

⁷ Van der Jeught 2018, s. 9–11.

⁸ Hirvonen 2011, s. 36–37.

3. Lainvoimaisen päätöksen purkaminen ja ilmeinen virhe

3.1 Lainvoiman pysyvyys päätöksenteon lähtökohtana

Oikeusvarmuuden periaate muodostaa hallintoprosessioikeuden peruskallion, joka takaa lainvoimaisten päätösten pysyvyyden ja ennakoitavuuden.⁹ Toisena olennaisena rakenteena toimii luottamuksensuojaperiaate, jonka mukaan viranomaisen on toiminnassaan suojattava yksityisen oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia, erityisesti päätösten pysyvyyteen, viranomaistoiminnan johdonmukaisuuteen ja oikeusaseman ennakoitavuuteen liittyen.¹⁰ Tämä suoja on olennainen osa oikeusvaltioperiaatetta, sillä se estää oikeustilan jatkuvan epävarmuuden ja takaa päätöksenteon lopullisuuden.¹¹

Lainvoimaisesti ratkaistun asian käsittely uudelleen on poikkeus oikeusvarmuuden periaatteesta, minkä vuoksi purkamisen edellytykset on asetettu oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain HOL 117 §:ssä varsin tiukoiksi. Purkumenettelyllä ei ole tarkoitus luoda uutta säännönmukaista muutoksenhakukierrosta, vaan se on tarkoitettu vain kaikkein vakavimpien ja ilmeisimpien virheiden korjaamiseen.¹² Purkuperusteiden suppea tulkinta on välttämätöntä, jotta hallintotuomioistuinten ratkaisut säilyttävät auktoriteettinsa ja jotta yleinen etu päätösten pysyvyydestä toteutuu.¹³ Perusoikeusnäkökulmasta oikeusvarmuus suojaaa yksilöä mielivaltaisuukselta, mutta samalla se asettaa purkukynnyksen korkealle myös silloin, kun yksilö itse vaatii päätöksen purkamista.

3.2 Purku oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (HOL 117 §)

HOL 117 §:n 1 momentin mukaan korkein hallinto-oikeus voi purkaa päätöksen, jos siinä on tapahtunut menettelyvirhe, ilmeisesti väärä lain soveltaminen, on tullut uutta selvitystä tai päätös on epäselvä. Mäenpään määritelmän mukaan purkukynnys edellyttää, että virheen on täytynyt voida vaikuttaa päätökseen olennaisesti.¹⁴ Tämä olennaisuusvaatimus merkitsee, että vähäiset tai lopputuloksen kannalta epämerkitykselliset virheet eivät oikeuta lainvoiman murtamiseen. Kieliversioiden ristiriidan kontekstissa on arvioitava, mihin näistä perusteista virhe teoreettisesti kiinnittyy ja ylittääkö se oikeudellisen kynnyksen.

---

⁹ Mäenpää 2007, s. 2.

¹⁰ Koillinen 2012, s. 75–77.

¹¹ Mäenpää 2007, s. 2.

¹² Mäenpää 2025, s. 587.

¹³ Mäenpää 2025, s. 587–589.

¹⁴ Mäenpää 2025, s. 589–590

3.2.1 Menettelyvirhe

HOL 117 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan päätös voidaan purkaa, jos asianosaiselle ei ole annettu oikeutta tulla kuulluksi tai asian käsittelyssä on tapahtunut muu menettelyvirhe. Mäenpään mukaan mikä tahansa selvä ja olennainen virhe tai laiminlyönti menettelyssä voi olla riittävä syy purkaa lainvoimainen päätös.¹⁵ Esimerkkeinä menettelyvirheistä mainitaan päätösvaltaisuuden puuttuminen, esteellisyys, asianosaisen kuulematta jättäminen tai asian muuten puutteellinen selvittäminen. Virheen olennaisuus ja erityisesti sen konkreettiset vaikutukset ovat keskeiset perusteet arvioitaessa menettelyvirheen vakavuutta puron edellytyksenä. Esimerkiksi asianosaisen kuulemisen laiminlyönti voi vain erittäin harvoin olla epäolennainen laiminlyönti, koska se on asian selvittämisen kannalta keskeinen menettelyvaihe ja oikeusturvan tae.¹⁶

Olennaisuusvaatimus edellyttää, että menettelyvirheellä on voinut olla olennaista vaikutusta päätöksen lopputulokseen. Jos tällaista vaikutusta ei ilmeisesti ole ollut, päätöksen purkamiselle ei välttämättä ole perusteita.¹⁷ Ratkaisussa KHO 2024:17 menettelyvirhe todettiin olennaiseksi, kun Verohallinto oli sivuuttanut asiassa esitetyn uuden selvityksen merkityksen arvioinnin ja laiminlyönyt oma-aloitteisen selvitysvelvollisuutensa.

Kieliversioristiriidan yhteydessä menettelyvirheperuste voisi teoreettisesti tulla kyseeseen lähinnä kahdessa tilanteessa. Ensinnäkin jos tuomioistuin olisi kokonaan laiminlyönyt toisen kieliversion tarkastelun, kyseessä voisi olla puutteelliseen selvittämiseen rinnastuva menettelyvirhe. Toiseksi jos kuulemisessa ei olisi annettu asianosaiselle mahdollisuutta vedota kieliversioeroon, menettelyvirhe voisi olla käsillä. Ratkaisussa KHO 2024:110 purkuhakemusta ei kuitenkaan perustettu menettelyvirheeseen, vaan yksinomaan ilmeisesti väärään lain soveltamiseen. Tämä osoittaa, että hakija katsoi kieliversioristiriidan olevan luonteeltaan aineellinen tulkintavirhe eikä menettelyllinen puute.

3.2.2 Ilmeisesti väärän lain soveltaminen

HOL 117 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan päätös voidaan purkaa, jos se perustuu sellaiseen ilmeisesti väärään lain soveltamiseen tai erehdykseen, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen. Päätös perustuu ilmeisesti väärään lain soveltamiseen, mikäli lakia on tulkittu ja

---

¹⁵ Mäenpää 2025, s. 589–590.

¹⁶ HE 29/2018 vp, s.187.

¹⁷ Mäenpää 2025, s. 590.

sovellettu selvästi virheellisellä tavalla, päätös on tehty väärän säännöksen nojalla tai viranomaiselta on puuttunut kokonaan lainmukainen toimivalta ratkaista asia.¹⁸ Lailla tarkoitetaan tässä yhteydessä säädännäistä oikeutta, joka kattaa myös EU-oikeuden ja EUT:n oikeuskäytännön. Sen sijaan pelkästään kotimaisen oikeuskäytännön tai lain esitöiden vastainen päätöksenteko ei ole väärää lain soveltamista.¹⁹

Ilmeisyysvaatimus on tämän purkuperusteen kriittisin ulottuvuus. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että lainvoiman saaneen päätöksen purkaminen tällä perusteella edellyttää, että lakia on sovellettu selvästi ja kiistatta päätöksen antamisen aikaan vallinneen oikeustilan vastaisesti. Lain soveltamiskysymyksen tulkinnanvaraisuus ei muodosta perustetta tuomioistuimen lainvoimaisen päätöksen purkamiselle. Tämä periaate vahvistettiin ratkaisussa KHO 2017:140 ja siihen on viitattu johdonmukaisesti myöhemmässä oikeuskäytännössä, kuten ratkaisuissa KHO 2019:90 ja KHO 2023:13.

Kieliversioristiriidan kannalta tämä purkuperuste on ratkaiseva. Kieliversioiden välinen ristiriita johtaa väistämättä siihen, että sovellettava säännös on tulkinnanvarainen, koska kaksi yhtä autenttista versiota osoittavat eri suuntiin. Tulkinnanvaraisuus puolestaan tekee ilmeisyyskynnyksen ylittämisestä vaikeaa, koska lain soveltamista ei voida pitää selvästi ja kiistatta virheellisenä, jos molemmat kieliversiot ovat yhtä autenttisia ja toinen niistä tukee tuomioistuimen omaksumaa tulkintaa. Tämä on se oikeudellinen jännite, jota ratkaisussa KHO 2024:110 oli arvioitava.

Erehdysperusteella on itsenäinen merkitys ilmeisesti väärän lain soveltamisen rinnalla. Erehdys koskee yleensä päätöksen perusteena olevia tosiseikkoja. Se voi aiheutua joko päätöksentekijän puutteellisesta selvittämisestä tai asianosaisen antamista virheellisistä tiedoista.²⁰ Kieliversioristiriidan tapauksessa erehdysperuste ei ole luonteva vaihtoehto, koska kyseessä ei ole tosiseikkoja koskeva erehdys vaan normatiivinen tulkintakysymys. Ratkaisussa KHO 2024:110 hakija ei vedonnutkaan erehdykseen itsenäisenä perusteena.

---

¹⁸ Mäenpää 2025, s. 590–591.

¹⁹ Mäenpää 2025, s. 591.

²⁰ Mäenpää 2025, s. 592–593.

3.2.3 Uusi selvitys

HOL 117 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan päätös voidaan purkaa, jos asiaan on tullut uutta selvitystä, joka olisi voinut olennaisesti vaikuttaa asiaan, eikä johdu hakijasta, että selvitystä ei ole aikanaan esitetty. Mäenpään mukaan uuden selvityksen on pitänyt olla olemassa jo päätöstä tehtäessä, kun taas päätöksenteon jälkeen ilmenneet seikat ja jälkikäteen tapahtuneet seikat eivät voi olla purkuperusteena. Myöskään oikeuskäytännön tai tulkinnan muuttuminen ei ole peruste, joka voitaisiin ottaa huomioon uutena selvityksenä.²¹

Kieliversioristiriidan yhteydessä uuden selvityksen purkuperuste ei ole luonteva kanava. Lainsäädännön kieliversiot ovat julkisesti saatavilla olevia normeja, jotka ovat olleet olemassa säännöksen voimaantulosta (1.1.2020) lähtien. Kieliversioiden eroavaisuuden havaitseminen ei ole uutta selvitystä HOL 117 §:n 1 momentin 3 kohdan tarkoittamassa mielessä, vaan kyse on pikemminkin laintulkintaa koskevan näkökulman muutoksesta. Ratkaisussa KHO 2024:110 hakija ei vedonnutkaan uuteen selvitykseen, vaan ainoastaan ilmeisesti väärään lain soveltamiseen. Tämä on johdonmukaista, koska kieliversioristiriita on luonteeltaan normatiivinen, ei tosiasiallinen kysymys.

Oikeuskäytännössä ja oikeuskirjallisuudessa on vakiintuneesti esitetty, ettei korkeimman hallinto-oikeuden antama myöhempi päätös ole uutta selvitystä. Kansallisen oikeuskäytännön muutoksen ei ole katsottu täyttävän uuden selvityksen edellytystä, koska tällaisen seikan on tullut olla olemassa jo purkuhakemuksen kohteena olevaa päätöstä tehtäessä.²² Vastaavalla logiikalla kieliversioristiriita, joka on ollut olemassa säännöksen säätämisestä lähtien, ei täytä uuden selvityksen kriteeriä.

3.2.4 Päätöksen epäselvyys

Päätöksen epäselvyys taas viittaa tilanteeseen, jossa ratkaisua ei voida panna täytäntöön sen ristiriitaisuuden vuoksi. HOL 117 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan päätös voidaan purkaa, jos se on niin epäselvä tai puutteellinen, ettei siitä käy ilmi, miten asia on ratkaistu. Mäenpään mukaan epäselvyys voi aiheutua esimerkiksi siitä, että päätöksellä on perustettu ristiriitaisia velvoitteita tai oikeuksia ja puutteellisuus siitä, että ratkaisuun välttämättä vaikuttava seikka on jäänyt ottamatta huomioon.²³

---

²¹ Ks. Mäenpää 2025, s. 624, viitattu teoksessa Männistö 2026.

²² Männistö 2026, s. 31.

²³ Mäenpää 2025, s. 594.

Kieliversioristiriidan kannalta tämä purkuperuste ei ole relevantti, koska kyse ei ole päätöksen epäselvyydestä vaan sovellettavan normin tulkinnanvaraisuudesta. Päätöksen sisäinen johdonmukaisuus ja sen perusteluiden riittävyys ovat eri asia kuin laintulkinnan oikeellisuus. Ratkaisussa KHO 2024:110 tämä purkuperuste ei kuitenkaan ollut esillä.

3.3 Purkuarvioinnin kansallinen viitekehys

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytäntö on muodostanut selkeän linjan sille, milloin purkukynnys ylittyy. Ratkaisussa KHO 2017:140 tuomioistuin linjasi painokkaasti, että lain soveltamiskysymyksen tulkinnanvaraisuus ei muodosta perustetta purkamiselle. Tässä tapauksessa kyse oli hankintalain hyvitysmaksun edellytyksistä ja KHO katsoi, että koska asiaan liittyi oikeudellista arviointia, tehtyä ratkaisua ei voitu pitää ilmeisen vääränä. Tämä kriteeri on keskeinen myös kieliversioiden ristiriitaa arvioitaessa, varsinkin jos kaksi yhdenvertaista lakitekstiä mahdollistaa kaksi eri tulkintaa, tilanne on lähtökohtaisesti tulkinnanvarainen, mikä suojaa lainvoimaista päätöstä purkamiselta.

Ratkaisu KHO 2019:90 vahvistaa oikeusvarmuuden painoarvoa suhteessa oikeuskäytännön muutoksiin. KHO katsoi, että edes kansainvälisen valvontaelimen, kuten YK:n ihmisoikeuskomitean, myöhempi poikkeava tulkinta ei tee aiemmasta lainvoimaisesta päätöksestä ilmeisen väärää. Purkukynnys on siis sidottu päätöksentekohetkellä vallinneeseen oikeustilaan ja silloiseen tulkinta-aineistoon. Tämä rajaa kieliversioristiriidan käyttöä purkuperusteena. Jos ristiriita on ollut olemassa jo päätöstä tehtäessä, mutta se ei ole tehnyt päätöksestä ilmeisen virheetöntä silloisen tiedon valossa, purkamiseen ei ole perusteita.

Vastakohtana tiukalle linjalle on ratkaisu KHO 2006:68, jossa purkuhakemus hyväksyttiin ilmeisesti väärän lain soveltamisen vuoksi. Tapauksessa viranomaisen oli jättänyt kokonaan soveltamatta yritystukea koskevaa sääntelyä ja EU:n valtioneuvoston päätöksiä, vaikka tuki oli myönnetty elinkeinotoimintaan. Kyseessä ei ollut tulkinnanvarainen tilanne, vaan selvä säädösten sivuuttaminen. Kieliversioristiriidassa ilmeisyys voisi täytyä vastaavalla tavalla vain, jos tuomioistuin olisi soveltanut sellaista kieliversiota, joka on ilmeisessä ristiriidassa lainsäätäjän täysin yksiselitteisen tarkoituksen kanssa, mutta KHO 2024:110:n kohdalla tällaista yksiselitteisyyttä ei ollut.

Neljäntenä verrokkina voidaan tarkastella ratkaisua KHO 2023:13, jossa arvioitiin purkukynnyksen ylittymistä ja asianosaisen passiivisuuden merkitystä. KHO totesi, että jos asianosainen ei ole säännönmukaisessa muutoksenhaussa vedonnut seikkaan, johon hän olisi voinut vedota, tämä passiivisuus nostaa purkukynnystä. Oikeusvarmuus edellyttää, että virheet pyritään korjaamaan ensisijaisesti varsinaisin muutoksenhakukeinoin. Jos verovelvollinen ei ole nostanut kieliversioiden ristiriitaa esiin valitusvaiheessa, kynnys purkaa päätös myöhemmin saman seikan vuoksi nousee huomattavan korkeaksi, mikäli virhe ei ole ollut tuomioistuimelle viran puolesta ilmeinen.

Perustuslain 79 §:n 4 momenttia koskevassa hallituksen esityksessä todetaan nimenomaisesti, että suomen- ja ruotsinkieliset lakitekstit ovat yhdenvertaiset.²⁴ Tämä sanamuoto asettaa tuomioistuimen vaikeaan asemaan, koska se ei voi suoraan priorisoida suomea alkuperäisenä valmistelukielenä, jos ruotsinkielinen teksti on oikeudellisesti yhtä pätevä. Arviointia vaikeuttaa myös, ettei valmisteluaineisto sisällä laajempaa käsittelyä suomen- ja ruotsinkielisten lakitekstien osalta.

3.4 Kieliversioristiriidat EU-oikeudessa

Euroopan unionin oikeuteen sisältyy perustavanlaatuinen monikielisyyden vaatimus. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 55 artiklan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 358 artiklan mukaan unionin perussopimukset on laadittu kaikkien jäsenvaltioiden virallisilla kielillä ja kaikki kieliversiot ovat yhtä todistusvoimaisia. Tämä yhtäläisen autenttisuuden periaate koskee myös unionin johdetun oikeuden säännöksiä.

Monikielisyys tuottaa väistämättä tilanteita, joissa eri kieliversioiden välillä on tekstuaalisia tai käsitteellisiä eroavaisuuksia.²⁵ Unionin tuomioistuin on tunnetussa ratkaisussa CILFIT v. Ministero della Sanità, jossa EUT totesi, että yhteisön lainsäädännön eri kieliversiot ovat kaikki yhtä todistusvoimaisia ja että tällaisissa tilanteissa EU-säännöstä on tulkittava yhdenmukaisen tulkinnan periaatteen mukaisesti. Yhtään yksittäistä kieliversiota ei voida tulkita muista erillään, vaan säännöksen merkityssisältö on määritettävä kaikkien kieliversioiden valossa sekä säännöksen yleisen järjestelmän ja tavoitteen perusteella.²⁶

---

²⁴ HE 1/1998 vp, s. 131.

²⁵ Van der Jeught 2018, s. 9–10. Eroavaisuudet voivat olla tekstuaalisia (kieliopillisia, välimerkkeihin liittyviä) tai käsitteellisiä (termin merkityssisältöön liittyviä).

²⁶ Ks. CILFIT v. Ministero della Sanità.

Tapauksessa Regina v. Bouchereau unionin tuomioistuin tarkasteli tilannetta, jossa direktiivin eri kieliversiot poikkesivat toisistaan.²⁷ Tapauksessa englanninkielinen versio käytti käsitettä ”recommendation”, kun taas ranskankielisessä versiossa vastaava ilmaisu oli laajempi ”mesures”. Tuomioistuin totesi, että tällainen eroavaisuus ei voinut johtaa säännöksen suppeampaan tulkintaan, vaan tulkinnassa oli otettava huomioon säännöksen tarkoitus ja yleinen järjestelmä.

Regina v Bouchereau ilmentää EU-tuomioistuimen teleologista lähestymistapaa kieliversioiden ristiriitatilanteissa. Tuomioistuin ei antanut ratkaisevaa merkitystä yksittäisen kieliversion sanamuodolle, vaan arvioi säännöksen tavoitetta kokonaisuutena. Vastaavalla tavalla ratkaisussa KHO 2024:110 korkein hallinto-oikeus ei antanut TVL 35 b §:n ruotsinkieliselle kieliversiolle itsenäistä oikeusvaikutusta, joka olisi poikennut suomenkielisestä versiosta ja vakiintuneesta oikeuskäytännöstä.²⁸

3.5 Oikeusvarmuus ja kieliversioiden luottamuksensuoja

Tapauksessa Skoma-Lux v Celní unionin tuomioistuin käsitteli tilannetta, jossa yhteisön lainsäädäntöä ei ollut julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä jäsenvaltion virallisella kielellä. Tuomioistuin totesi, että julkaisematonta säännöstä ei voida asettaa yksilöä vastaan, koska tämä loukkaisi oikeusvarmuuden periaatetta. Ratkaisun keskeinen lähtökohta oli, että oikeusvarmuus edellyttää säännösten saavutettavuutta ja ennakoitavuutta.

Vaikka Skoma-Lux v Celní ratkaisu koskee nimenomaisesti julkaisemattomia säännöksiä, on siinä ilmaistu oikeusvarmuuden periaatteen tulkinta merkityksellinen myös kieliversioiden ristiriitatilanteissa. Oikeusvarmuuden periaate edellyttää, että oikeussubjektit voivat ennakoida lainsäädännön vaikutukset ja luottaa siihen, että laki on saavutettavissa ja ymmärrettävissä. Tämä merkitsee sitä, että kieliversioiden välinen ristiriita saattaa heikentää säännöksen ennakoitavuutta ja tätä kautta vaarantaa yksilön oikeusturvaa.

Edellä esiteltyjen EU-oikeuden tulkintaperiaatteiden merkitys kansalliselle oikeudelle perustuu siihen, että Suomen kaksikielisessä lainsäädännössä esiintyvät kieliversioiden ristiriidat ovat rakenteellisesti samanlaisia kuin EU-oikeuden monikielisyystilanteissa.²⁹ Perustuslain 79 §:n 4 momentin mukaan lait säädetään ja julkaistaan suomen- ja ruotsin

---

²⁷ Tuomio 27.10.1977, Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172.

²⁸ Vrt. Van der Jeught 2018, s. 11–12, jossa todetaan teleologisen tulkinnan olevan EU-tuomioistuimen keskeinen tulkintametsodi kieliversioiden ristiriitatilanteissa.

²⁹ Koillinen 2012, s. 75–77.

kielellä. Kumpikin kieliversio on yhtä sitova, eikä kummallekaan anneta etusijaa toisen kustannuksella.

Ratkaisussa KHO 2024:110 esiin noussut TVL 35 b §:n kieliversioiden ristiriita muistuttaa EU-oikeudesta tuttua tilannetta, jossa konjunktioiden ero tuottaa normatiivisen eron. Määttän ja Torkkelin mukaan tällainen ”tai”- ja ”ja”-sanojen välinen ero on sekä käytännöllisesti että teoreettisesti merkityksellinen, sillä se vaikuttaa lainsäädännön soveltamisalan laajuuteen.³⁰ Regina v. Bouchereau ratkaisun tavoin korkein hallinto-oikeus ei antanut ratkaisevaa merkitystä yksittäisen kieliversioon sanamuodolle, vaan arvioi säännöksen tarkoitusta kokonaisuutena. Tämä lähestymistapa on yhdenmukainen EU-tuomioistuimen vakiintuneen teleologisen tulkinnan kanssa.

Skoma-Lux v. Celní ratkaisun valossa voidaan kuitenkin kysyä, oliko verovelvollisen perusteltu luottaa siihen, että TVL 35 b §:n ruotsinkielinen versio olisi luonut hänelle laajemman oikeuden kuin suomenkielinen versio. Oikeusvarmuuden periaatteen näkökulmasta kieliversioiden ristiriita merkitsee sitä, että lainsäädäntö ei ollut täysin ennakoitavissa. Kuitenkin korkein hallinto-oikeus painotti ratkaisussaan sitä, että lainvoiman pysyvyys ja oikeuskäytännön johdonmukaisuus ovat niin merkittäviä oikeusvaltiollisia arvoja, ettei kieliversioiden ristiriita tässä tapauksessa ylittänyt purkukynnystä.³¹

3.6 Viitekehysten kytkentä tapaukseen KHO 2024:110

Edellä rakennetun viitekehysten valossa ratkaisussa KHO 2024:110 on arvioitavana erityisesti se, täyttääkö tuloverolain 35 b §:n kieliversioiden ristiriita HOL 117 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisen ilmeisesti väärän lain soveltamisen edellytykset. Hakija A Oy ankkuroi purkuhakemuksensa nimenomaan tähän purkuperusteeseen ja katsoi, että suomenkielisen ja ruotsinkielisen version välinen ero on niin olennainen, että korkeimman hallinto-oikeuden aikaisemman päätöksen on perustuttava ilmeisen virheelliseen lain soveltamiseen.

Viitekehyksestä nousevat seuraavat arvioitavat kysymykset. Ensinnäkin on ratkaistava, onko TVL 35 b §:n 1 momentin 2 kohtaa pidettävä tulkinnanvaraisena, kun sen kieliversiot eroavat

---

³⁰ Määttä – Torkkel 2024, s. 295.

³¹ Vrt. Regina v. Bouchereau.

konjunktion osalta (tai vs. ja/och). Viitekehysten valossa vastaus on myöntävä: kun kaksi yhtä autenttista kieliversiota osoittavat eri suuntiin, säännös on väistämättä tulkinnanvarainen. Määttä ja Torkkel ovat kuitenkin katsoneet, ettei kyse ole pelkästä tulkinnanvaraisuudesta, vaan normatiivisesta ristiriidasta, jossa kaksi erisisältöistä säännöstä koskee samaa tilannetta.³² Siitä huolimatta KHO 2017:140:n mukaisesti lain soveltamiskysymyksen tulkinnanvaraisuus ei muodosta perustetta tuomioistuimen lainvoimaisen päätöksen purkamiselle.

Toiseksi on arvioitava ilmeisyys- ja olennaisuuskynnystä tarkemmin. Mäenpään mukaan lakia tulee pitää ilmeisesti väärin sovellettuna vain, jos se on tulkittu ja sovellettu selvästi virheellisellä tavalla. Jos laki sallii laajan tulkinnan tai sovellettavan säännöksen tulkinta ei ole vakiintunut, vaatimus soveltamisvirheen ilmeisyydestä rajoittaa purkuperusteen käyttämistä. Kieliversioristiriidan tapauksessa tämä tarkoittaa, että tuomioistuimen valinta soveltaa suomenkielistä versiota (“tai”) ei voi olla ilmeisen virheellinen, koska suomenkielinen versio on yhtä autenttinen kuin ruotsinkielinen.

Kolmanneksi oikeusvarmuuden ja lainvoiman paino on arvioitava. KHO 2024:17 ja KHO 2023:13 ratkaisujen mukaisesti purkukynnyksen arviointi on kokonaisharkintaa, jossa oikeusvarmuuden periaate edellyttää lainvoimaisen päätöksen pysyvyyttä. Kieliversioristiriita on lainsäätäjän toiminnasta johtuva puute, joka ei korjaannu yksittäisen päätöksen purkamisella vaan lainsäädäntöteitse. Tämä näkökulma rajoittaa purkuinstituution käyttöä kieliversioristiriitojen korjaamiseksi.

Neljänneksi EU-oikeudellinen kieliversiotulkinnan analogia osoittaa, että monikielisissä oikeusjärjestyksissä kieliversioiden ristiriita on systemaattinen ongelma, jota ei ratkaista yksittäisten lainvoimaisten päätösten purkamisella vaan tulkintameteilla. EUT:n teleologinen tulkinta korostaa säännöksen tarkoitusta ja tavoitteita, ei yksittäisen kieliversioiden sanamuotoa.³³ Vastaavasti kotimaisessa kontekstissa kieliversioristiriita tulisi ensisijaisesti ratkaista säännöksen teleologisen tulkinnan keinoin, ei ylimääräisen muutoksenhaun avulla.

Kokonaisuutena viitekehys osoittaa, että kieliversioristiriita on teoreettisesti ongelmallinen purkuperuste. Se synnyttää väistämättä tulkinnanvaraisuuden, joka KHO:n vakiintuneen käytännön mukaan estää ilmeisyyskynnyksen ylittymisen. Samalla kieliversioristiriita

---

³² Määttä – Torkkel 2024, s. 302–303.

³³ Ks. CILFIT v. Ministero della Sanità.

koskettaa oikeusjärjestyksen perustavanlaatuisia rakenteita, kuten perustuslaillinen kaksikielisyys ja legaliteettiperiaate, jotka tekevät siitä merkityksellisen oikeuspoliittisen kysymyksen.

4. Lainvoiman pysyvyyttä haastavat oikeusperiaatteet ratkaisussa KHO 2024:110

Seuraavissa kappaleissa tarkastellaan luottamuksensuoja- ja suhteellisuusperiaatetta sekä selvitetään näiden merkitys KHO:n ratkaisukäytännössä niin yleisellä tasolla, kuin lainvoimaisen päätöksen purkukynnystä arvioitaessa. Kyseisten oikeusperiaatteiden tarkastelu on relevanttia ratkaisun KHO 2024:110 kannalta, sillä ne muodostavat perustan niille oikeudellisille perusteille, joilla lainvoiman pysyvyyttä voidaan mahdollisesti haastaa yksilön oikeusturvan toteutumisen näkökulmasta. Periaatteet on avattu seuraavissa kappaleissa yleisellä tasolla, jotta niiden tarkastelu myöhemmin tässä analyysissä arvioitaessa yksilön oikeusturvan toteutumista olisi ymmärrettävää.

4.1 Luottamuksensuojaperiaate

Luottamuksensuojaperiaate ilmenee hallintolain (434/2003) 6 §, jonka mukaan viranomaisen toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Jotta yksilö voi nauttia luottamuksensuojaa viranomaisen toimia kohtaan, on tällä oltava sellaisia oikeutettuja odotuksia, jotka perustuvat oikeusjärjestykseen. Sen sijaan vakiintuneen käytännön ei yleensä voida katsoa muodostavan hallintolaissa tarkoitettua luottamuksensuojan vaatimusta. Luottamuksensuojan nauttimiseksi oikeutettujen odotusten tulee olla lisäksi lainmukaisia sekä perustua vilpittömään mieleen. Luottamuksensuojaperiaatteen voidaan katsoa vahvistuneen EU-oikeudellisen oikeuskäytännön vaikutuksesta ja ilmentävän osaltaan länsimaisiin oikeusjärjestyksiin kuuluvaa oikeudenmukaisuus- ja kohtuusajattelua.³⁴

KHO:n oikeuskäytännössä luottamuksen suojaa on turvattu muun muassa tapauksissa KHO 2021:47 ja KHO 2016:68. Näistä ensimmäisessä kyse oli saamelaiskäräjien hallituksen päätöksestä hylätä A:n oikaisuvaatimus saamelaisuudestaan. Korkein hallinto-oikeus kuitenkin oli aiemmassa päätöksessään katsonut, että A on saamelaiskäräjälaista annetun lain (974/1995) 3 §:ssä tarkoitettu saamelainen ja sen vuoksi tämä olisi tullut merkitä vuoden 2019 saamelaiskäräjien vaaliluetteloon. Näin ollen korkein hallinto-oikeus katsoi, että saamelaiskäräjien hallituksen ei olisi tullut arvioida muutoksenhakijan saamelaisuutta muutoin kuin sen aiemmin antaman päätöksen mukaisesti ja valituksenalainen saamelaiskäräjien hallituksen päätös oli kumottava. Ratkaisusta voidaankin huomata

---

³⁴ Mäenpää 2024, s. 77, 117.

luottamuksensuojan periaatteen painoarvo arvioidessa muutoksenhakijan oikeuksia luottaa aiemmin lainvoimaisen tuomion vaikutukseen vallitsevassa oikeustilassa.³⁵

Ratkaisussa KHO 2016:68 puolestaan kyse oli tapauksesta, jossa A:n havaittiin pro gradu – tutkielman uudelleentarkastuksessa syyllistyneen tutkimusvilppiin. Havainto tehtiin vasta sen jälkeen, kun yliopisto oli jo ehtinyt myöntää hänelle filosofian maisterin tutkinnon.

Tiedekunnan dekaani oli tämän jälkeen peruuttanut A:n filosofian maisterin tutkinnon, koska A:n pro gradu – tutkielma oli samana päivänä tehdyllä päätöksellä sen uudelleenarvioimisen jälkeen hylätty, eikä A täten ollut suorittanut hyväksytysti tutkinnon myöntämiseksi edellytettäviä opintoja.

Ongelmallista ratkaisussa KHO 2016:68 kuitenkin oli, ettei lainsäädännössä esiintynyt erityisiä säännöksiä korkeakoulututkinnon peruuttamisesta. Tapaukseen sovellettiin laajentavasti hallintolain asiavirheen korjaamista koskevia säännöksiä siten, että asiavirheen korjaamisen ilman asianosaisen suostumusta katsottiin koskevan vain hyvin rajattuja tilanteita eikä tutkinnon peruuttaminen täten ollut mahdollista asiavirheen korjaamista koskevien hallintolain säännösten perusteella. Koska yliopisto oli kuitenkin toissijaisesti hakenut sen päätöksen purkamista, jolla A:lle oli annettu tutkintotodistus ja ottaen huomioon A:n pro gradu -tutkielman keskeisen aseman tutkinnon rakenteessa sekä tutkimusvilpin vakavuuden, katsoi korkein hallinto-oikeus näytetyksi, että asiassa voitiin tehdä päätös A:n maisterin tutkinnon suorittamisen purkamisesta. Lopputuloksestaan huolimatta tapaus osoittaa luottamuksen suojan vahvan merkityksen punnitessa tapauksen osapuolten välisiä etuja ja intressejä.

Luottamuksensuojaperiaatetta ilmentävää sääntelyä esiintyy hallintolain lisäksi etenkin verotusmenettelylaissa (VML, 1558/1995), jonka 4 luvun 26 §:ssä todetaan, että tulkinnanvaraisessa tai epäselvässä tilanteessa asia tulee ratkaista verovelvollisen eduksi, jos ei erityisistä syistä muuta johdu, olettaen, että verovelvollinen on ollut vilpittömässä mielessä ja toiminut viranomaisen noudattaman käytännön tai ohjeiden mukaisesti. Jotta verovelvollinen voi saada luottamuksensuojaa, tulee kaikkien kyseisen lain kohdan kriteerien täyttyä samanaikaisesti.³⁶ Tässä analyysissä tarkasteltavan ratkaisun KHO 2024:110 kannalta verotusmenettelylakiin liittyvä edullisemmuudenperiaate yksilön luottamusta suojaavana

---

³⁵ Ks. KHO 2021:47.

³⁶ Mikkilä – Rabinä 2017, s. 435.

tekijänä nousee keskeiseen asemaan. Edellä mainitun arviointia käsitellään tarkemmin seuraavassa pääluvussa.

Huolimatta luottamuksensuojan vahvasta painoarvosta hallinto-oikeudellisessa kontekstissa, ei korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännöstä löydy juurikaan tapauksia, joissa yksilön oikeusturvaa olisi suojattu nimenomaisesti luottamuksensuojan periaatteen nojalla tilanteessa, jossa arvioitavana olisi ollut lainvoimaisen päätöksen purkaminen. Odotettavasti lainvoimaisen tuomion purkukynnys oikeusvarmuutta ja ennakoitavuutta turvaavana tekijänä asettuu korkealle, mutta sen vahva painoarvo suhteessa toiseen laissa suojattuun oikeushyvään on silti lähes absoluuttisuudessaan yllättävää.

4.2 Suhteellisuusperiaate

Kuten edellä käsitelty luottamuksensuojaperiaate, myös suhteellisuusperiaate on yksi hyvän hallinnon periaatteista. Tämä ilmenee hallintolain 6 §:stä siten, että ”viranomaisten toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden”. Julkisen vallan oikeasuhtaisuutta on myös pidetty keskeisenä ja yleisesti hyväksyttävänä arvopäämääränä suomalaisessa hallinto-oikeudessa.³⁷ Suhteellisuusperiaate voidaan kiteyttää Kullan ja Salmisen mukaan siten, että ”viranomaisen on suhteutettava toimenpiteensä voimakkuus sen tarkoitukseen siten, että yksityisen oikeuksia rajoitetaan mahdollisimman vähän”.³⁸

Suhteellisuusperiaate hallinto-oikeudellisessa kontekstissa voidaan jakaa kolmeen ulottuvuuteen, joista yksi käsittää vaatimuksen viranomaisten toimien oikeasuhtaisuudesta. Kyseinen vaatimus korostuu varsinkin silloin, jos toimiin sisältyy rajoittavia, tai muuten yksilöön kohdistuvia negatiivisia vaikutuksia. Tällöin toimet eivät saa rajoittaa yksityisen oikeuksia enempää, kuin on välttämätöntä toimenpiteen tavoitteen saavuttamiseksi. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että viranomaisten käyttämien toimien on aina oltava oikeassa suhteessa sen tavoitteisiin nähden ja että käytettävissä olevista keinoista on valittava vähiten yksilön oikeuksia rajoittava tai niihin puuttuva vaihtoehto.³⁹

Suhteellisuusperiaatteen merkitystä alleviivava tuore varsin merkittävä ratkaisu KHO 2026:3. Käsiteltävänä kysymyksenä tapauksessa oli, voiko yritys käsitellä tavaramyyntinsä arvonlisäverottomana vientimyyntinä. Tapauksessa A Oyj myi sähköautojen latauslaitteita

³⁷ Mäenpää 2024, s. 77.

³⁸ Kulla – Salminen 2024, s. 127.

³⁹ Mäenpää 2024, s. 113.

ulkomaille myyntiyhtiölle A, joka myi tuotteet välittömästi eteenpäin EU:n ulkopuolelle. Molemmissa myynneissä ostaja oli toimitusehdon mukaan velvollinen järjestämään tavarankuljetuksen A Oyj:n Suomessa sijaitsevasta toimipaikasta EU:n ulkopuolelle. Kuljetus Suomesta suoraan EU:n ulkopuolelle oli uskottu itsenäiselle kuljetusliikkeelle, joka toimi loppuasiakkaan toimeksiannosta. A Oyj puolestaan toimi tavarankuljettajana Suomessa ja sai tullin sähköisesti poistumisvahvistetun luovutus päätöksen todisteeksi viennistä sekä myös kuljetusliikkeen kuittaaman rahtikirjan näytöksi kuljetuksesta EU:n ulkopuolelle.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että A Oyj:n myynti täytti kaikki unionin tuomioistuinten oikeuskäytännössä vahvistetut arvonlisäverodirektiivin mukaiset verosta vapautetun vientimyynnin edellytykset. Ratkaisun perusteluissa viitataan suhteellisuusperiaatteen siten, että ”jäsenvaltioiden on turvauduttava sellaisiin keinoihin, jotka haittaavat mahdollisimman vähän unionin lainsäädännöllä tavoiteltujen päämäärien saavuttamista ja siinä asetettujen periaatteiden noudattamista”. Näin ollen voidaan havaita suhteellisuusperiaatteen omaavan merkittävää painoarvoa arvioitaessa päämäärän saavuttamiseen käytettävien keinojen oikeasuhtaisuutta ja hyväksyttävyyttä.

Kuten edellä käsitellystä luottamuksensuojaperiaatteesta, ei myöskään suhteellisuusperiaatteesta lainvoimaisen päätöksen purkuperusteena ole sellaista oikeuskäytäntöä, jossa sen olisi katsottu oikeuttavan lainvoimaisen päätöksen purkamisen. Täten sen tehtävänä näyttääkin olevan luottamuksensuojaperiaatteen tavoin tukea ja ohjata oikeudellista päätöksentekoa tärkeänä yleisperiaatteena ja painoarvon antajana, kuitenkin kykenemättä itsenäisesti vaikuttamaan päätöksen purkamiseen.

5. Lainvoiman pysyvyys ja yksilön oikeusturva päätöksen purkamiskynnystä arvioitaessa

5.1 Yksilön oikeusturva suhteessa lainvoiman pysyvyyteen

Kuten edellä tässä analyysissä on todettu, voidaan lainvoiman pysyvyyttä pitää koko oikeusvaltion ja tätä kautta myös hallinto-oikeuden perustavanlaatuisena elementtinä, jota ilman yksilön oikeusturvan täysimääräinen toteutuminen ei olisi mahdollista. Pysyvän lainvoiman vaikutuksesta yksilö saa suojaa oikeudellisen päätöksenteon mielivaltaisuudelta ja voi luottaa päätöksenteon pysyvyyteen sekä johdonmukaisuuteen. On kuitenkin huomattava, että vaikka lainvoiman pysyvyyden voidaan katsoa turvaavan yksilön lailla suojattuja oikeuksia, tarkoittaa se samalla sitä, ettei ratkaistua asiaa yleensä voida ottaa käsiteltäväksi uudessa oikeudenkäynnissä. Täten lainvoiman pysyvyyden voidaan tietystä näkökulmasta katsoen, joskin varsin harvinaisissa tilanteissa – tosiasiallisesti kaventavan yksilön nauttimaa suojaa virheelliseltä päätöksenteolta.⁴⁰

Vaikka hallintotuomioistuinten ratkaisujen lainvoimaisuuden voidaankin edellä mainitusti yleisellä tasolla vahvistavan yksilön saamaa oikeusturvaa ja oikeusvarmuutta, voi päätösten pysyvyys nousta oikeusturvaa horjuttavaksi tekijäksi silloin, kun epäillään, että ratkaisun pätevyyttä rasittaa jokin edellisessä luvussa käsitellyistä purkuperusteista. Näin on myös tämän analyysin kohteena olevassa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2024:110. Kyseisessä tapauksessa voidaankin havaita konflikti yksilön oikeusturvan ja lainvoiman pysyvyyden välillä, kun arvioitavana on lainsäädännön kielierojen merkitys purkuperustetta arvioitaessa.

5.2 Yksilön oikeusturvan toteutuminen ratkaisussa KHO 2024:110

Kuten aiemmin on todettu, on korkein hallinto-oikeus suhtautunut lainvoimaisen päätöksen purkamiseen ilmeisen virheen perusteella varsin torjuvasti. On kuitenkin huomattava, että myös poikkeuksia tulkintalinjassa esiintyy, kuten edellä tarkasteltu ratkaisu 2006:68 osoittaa. Huomiota tulee kuitenkin kiinnittää siihen, että kyseisessä tapauksessa viranomaisen virhe lain soveltamisessa oli varsin ilmeinen. Ratkaisussa KHO 2024:110 korkein hallinto-oikeus

---

⁴⁰ Mäenpää 2025, s. 2

katsoi kuitenkin aiemman tulkintakäytännön mukaan odotetusti, ettei säännöstä ollut sovellettu ilmeisen virheellisesti, vaikka sen mukaan esillä ollutta tuloverolain säännöstä olikin pidettävä tulkinnanvaraisena. Ratkaisun arviossa painotettiinkin täten, että lainvoimaisen päätöksen purkaminen ilmeisesti väärän lain soveltamisen perusteella edellyttää, että ”lakia on sovellettu selvästi ja kiistatta päätöksen antamisen aikaan vallinneen oikeustilan vastaisesti”. Tarkasteltaessa ilmeisen virheen alakategoriana virheen painottumista kieliversioiden eroon, voidaan huomata, ettei korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännössä nouse esiin tapauksia, joissa kielieroja voitaisiin pitää perusteena lainvoimaisen päätöksen purkamiselle.

Ratkaisussa KHO 2024:110 tuodaan ilmi suomen- ja ruotsinkielisten lakitekstien olevan perustuslain mukaan yhdenvertaisia eikä perustuslaissa tai muussa lainsäädännössä ole säännöksiä sellaisen tilanteen ratkaisemiseksi, jossa lain kieliversiot poikkeaisivat toisistaan. Ratkaisussa sovelletuissa oikeusohjeissa nojataan täten jo edellä mainittuun hallituksen esitykseen, jossa todetaan perustuslain 79 §:n 4 momentin merkitsevän sitä, että suomen- ja ruotsinkieliset lakitekstit ovat yhdenvertaiset.

Ratkaisussa KHO 2024:110 voidaankin havaita aiemman oikeuskäytännön kanssa yhteneväinen suhtautuminen kielieroihin lainvoimaisen päätöksen purkuperusteena. Koska oikeuskäytännössä ja lain esitöissä on katsottu suomen- ja ruotsinkielisten säännösten olevan keskenään yhdenvertaiset, on varsin hankalaa löytää vankkoja, sellaisenaan yksin soveltuvia perusteita purkuhakemuksen hyväksymisen puolesta. Lisäksi ratkaisun oikeustositseikoista ei selkeästi käy ilmi, että lakia olisi sovellettu selvästi ja kiistatta päätöksen antamisen aikaan vallinneen oikeustilan vastaisesti. Sen sijaan selvää on, että arvioitavana ollut tuloverolain 35 b §:n 1 momentin 2 kohta on ollut tulkinnanvarainen.

Vaikka aiempi oikeuskäytäntö yhdessä lain esitöiden kanssa antavat vahvan perusteen sille, miksi ratkaisussa purkukynnyksen ei voida katsoa ylittyvän, nousee siinä kuitenkin esille kyseisen ratkaisun kohteena olevan yksilön oikeusturvaa ja täten päätöksen purkamista puoltavia seikkoja, joista merkittävimpien voidaan katsoa liittyvän hallinto-oikeudelliseen luottamuksensuojaperiaatteeseen, suhteellisuusperiaatteeseen, yhdenvertaisuuteen sekä EU-oikeudelliseen kehitykseen.

Tarkastellessa edellä käsiteltyä luottamuksensuojaa niin hallintolain 6 §:n kuin VML 26 §:n kautta, voidaan havaita, että vaikka oikeuskäytäntö ja lainsäätäjän tahto perustuslain esitöiden

kautta luovat vahvan oikeudellisen perustan sille, ettei lainsäädännön kielieroja voitaisi pitää purkukynnystä ylittävänä tekijänä, johtaa purkihakemuksen hylkääminen kuitenkin väistämättä siihen, että laissa tunnustettu yksilön oikeus luottaa päätösten ja lainsäädännön oikeellisuuteen väistyy lainvoiman pysyvyyden edeltä. Yksilön oikeutettujen odotusten turvaamatta jättäminen aiheuttaa myös ristiriidan lain säännösten välille. Vaikka ristiriita voidaan ratkaista ylemmän lain periaatteella niin, että perustuslaki ylemmän asteisena säädöksenä syrjäyttää hallintolain ja verotusmenettelylain, ei se kuitenkaan tee lain soveltamisesta tosiasiallisesti oikeellista. Kuten analyysissä on tuotu jo ilmi, ei sillä, että lainsäädännön sisältämien kieliversioiden todetaan olevan lain edessä yhdenvertaiset voida ratkaista sitä ongelmaa, että ne eivät sitä de facto ole.

Ratkaisun KHO 2024:110 lopputulosta voidaan arvioida myös suhteellisuusperiaatteen kautta yksilön oikeusturvaa tarkastellen. Täten voidaankin kysyä, ovatko viranomaisten toimet olleet oikeasuhteisia ja hyväksytyjä tavoiteltuun päämäärään nähden. Selvää on, että tavoiteltu päämäärä on lainvoiman pysyvyyden turvaaminen ja täten kollektiivisen oikeusvarmuuden vahvistaminen, mutta arvioitavaksi jää, voidaanko tällä silti ohittaa yksilön lailla turvattu oikeus luottaa verotusmenettelyssä turvattuun edullisemmuuden periaatteeseen sekä kielelliseen yhdenvertaisuuteen ja onko näiden sivuuttaminen oikeasuhtaista.

Luottamuksensuojan ja ratkaisun oikeasuhtaisuuden turvaamisen ohella yksilön oikeusturvaa ja täten purkamista puoltava tekijä voidaankin katsoa yhdistyvän kielelliseen yhdenvertaisuuteen. Vaikka perustuslain esitöiden kanta suomen- ja ruotsinkielisten lakitekstien yhtenäisyydestä on sellaisenaan helposti havaittavissa ja sovellettavissa, jättää toteamus yhdenvertaisuudesta kuitenkin varjoonsa sen, että kuten käsitellyssä ratkaisussa on havaittu, voivat kieliversiot tosiasiallisesti sisältävää toisistaan eroavia ilmauksia, joilla voi mahdollisesti olla merkittäviäkin eroja lakia noudatettaessa.⁴¹ Myöskään perustuslakivaliokunta ei ottanut kantaa ehdotettuun 79 §:n 4 momenttiin.⁴² Koska suomen- ja ruotsinkielisiä kieliversioita tulee pitää yhdenvertaisina, pitäisi kumpaa tahansa niistä käyttävän henkilön voida luottaa siihen, että tämän valitsema kieliversio johtaa loogisesti sovellettuna tosiasiallisesti samaan lopputulokseen. Tämän ei voida katsoa toteutuvan nyt oikeuskäytännössä vallitsevassa kannassa, jossa säännösten kielieroja ei tunnisteta ja

---

⁴¹ HE 1/1998 vp, s. 130.

⁴² PeVM 10/1998 vp.

ratkaisun purkaminen kielieron perusteella voidaan katsoa toteutuvan vain, mikäli lakia on sovellettu selvästi ja kiistatta päätöksen antamisen aikaan vallinneen oikeustilan vastaisesti.

Lisäksi ratkaisun KHO 2024:110 oikeusvaikutuksia ja yksilöön kohdistuvaa oikeusturvaa arvioitaessa huomiota tulee kiinnittää kansallisen hallinto-oikeuden EU-oikeudelliseen kehitykseen. Kuten edellä tässä analyysissä on todettu, on kieliversioiden vertailu EU-oikeudessa vakiintunutta käytäntöä ja sen oikeuskäytännössä on tunnistettu kieliversioiden vertailun ja tulkinnan tarve mahdollisten erojen ilmentyessä.⁴³ EU-oikeuden kieliversioiden eroihin ottaneen kannan voidaan katsoa olevan merkittävä arvioidessa ratkaisun KHO 2024:110 sisältämiä oikeuslähteitä ja niiden keskinäistä järjestystä. Koska EU-oikeus nauttii kansallisiin oikeuslähteisiin nähden etusijaista asemaa ja tulkintavaikutuksellaan ohjaa kansallisia tuomioistuimia, tulisi myös kansallisella tasolla tosiasialliset kielierot tunnistaa ja arvioida niiden mahdollista vaikutusta yksilön oikeusturvan toteutumiseen.⁴⁴

Ratkaisun oikeudellisesta arvioinnista käykin selkeästi ilmi päätöksen purkamiseen ja lainvoiman pysyvyyteen liittyvä jännite, joista suurempaa painoarvoa annetaan näistä jälkimmäiselle. Ratkaisussa voidaankin täten havaita jo edellä sivuttu, pysyvän lainvoiman oikeusturvaa ja -varmuutta toteuttava luonne ja päätöksen purkamisen viimesijaisuus. Vaikka yhdenkään edellä käsitellyistä oikeusperiaatteista ei ole oikeuskäytännössämme katsottu yksinään muodostavan selkeää perustetta lainvoimaisen päätöksen purkamiselle, muodostavat ne silti viitekehyksen, jonka läpi yksilön oikeusturvaa suhteessa lainvoimaisen päätöksen pysyvyyteen on syytä tarkastella.

Hankalat rajanvetotilanteet yksilön oikeusturvan punninnassa voidaan katsoa liittyvän etenkin sellaisiin tilanteisiin, joihin soveltuu yksilön oikeusturvan toteuttaminen useamman oikeusperiaatteen kautta, mutta jotka eivät kuitenkaan ole itsessään niin vahvoja, että ne voitaisiin katsoa olevan niin ilmeisiä, että lainvoimaisen päätöksen purkamatta jättäminen olisi selvästi virheellistä. Oikeusperiaatteiden varassa operoimisen voidaankin katsoa lainvoimaisen päätöksen purkamista arvioitaessa kulminoituvan niiden väljään sanamuotoon ja tulkinnanvaraisuuteen. Laveasti kirjoitettu hallintolain 6 § toimii yksilön oikeussuojaa vasten ikään kuin kaksiteräisenä miekkana, joka toisaalta suojaa avoimella kieliasullaan sateenvarjomaisesti monia erilaisia tilanteita, mutta toisaalta asettaa tulkinnanvaraisuudellaan

---

⁴³ Ks. CILFIT v. Ministero della Sanità.

⁴⁴ Ks. Costa v. ENEL.

käytännön arvioinnin purkukynnyksestä korkealle. Etenkin sitä, mitä voidaan pitää yksilön oikeutettuna odotuksena, tai viranomaisen toimen oikeasuhteisuutena voidaan arvioida lainsäädännön puitteissa mahdollisesti hyvin moninaisella tavalla.

6. Yhteenveto

Lainvoimaisen päätöksen purkukynnyksen ilmeisesti väärän lain soveltamisen tai erehdyksen vuoksi voidaan analyysin perusteella havaita asettuvan hyvin korkealle. Käytännössä tämä ilmenee siten, ettei purkukykymusta ole hyväksytty muissa kuin sellaisissa tapauksissa, joissa päätöksessä ei ole sovellettu asianmukaista säännöstä ollenkaan tai se on ollut täysin virheellinen ja se on olennaisesti voinut vaikuttaa päätökseen. Etenkin olennaisuuden vaatimus on omiaan aiheuttamaan sen, ettei päätökseen liittyvää virheellisyyttä useimminkaan katsota sellaiseksi, että se oikeuttaisi lainvoimaisen päätöksen purkamisen.

Tutkielmassa on tarkasteltu sitä, millaisen merkityksen lainsäädännön kieliversioiden ristiriita saa lainvoimaisen hallintopäätöksen purkuedellytysten arvioinnissa ja miten EU-oikeuden monikielisuuden tulkintaperiaatteet vertautuvat kansalliseen oikeustilaan. Tarkastellun ratkaisun KHO 2024:110 ja muun oikeuskäytännön valossa voidaankin todeta, ettei kielieroja ole voitu pitää sellaisina tekijöinä, jotka oikeuttaisivat lainvoimaisen päätöksen purkamisen HOL 117.1 §:n 2 kohta edellyttämän ilmeisesti väärän lain soveltamisena tai erehdyksenä. Lainsäätäjän tahdon voidaan katsoa olevan pitää säännösten kieliversioita yhdenvertaisina huolimatta niiden sisältämistä mahdollisista tosiasiallisista eroista, kuten ratkaisun KHO 2024:110 tarkastelussa olleesta arvioinnista tuloverolain 35b § osalta voidaan huomata. Näin ollen voidaankin todeta, että lainvoiman pysyvyys nauttii vahvaa suojaa oikeusjärjestyksessä ja syrjäyttää kieliversioiden ristiriidasta kumpuavat yksilön oikeuksia puolustavat tekijät.

Vaikka KHO:n ratkaisulinjasta kumpuava lainvoiman pysyvyyden vankka asema on selkeä ja purkuluvan myöntäminen on suhteellisen harvinaista, ei se kuitenkaan tarkoita, etteikö purkukykymusten hylkääminen voisi olla vähintäänkin arveluttavaa yksilön oikeusturvan toteutumisen kannalta. Tämä käy analysoitavasta ratkaisusta erityisen hyvin ilmi tarkastellessa lainsäädännön kykyä tunnistaa säännösten kieliversioiden välisiä eroja. Koska perustuslain 79 §:n 4 momenttia koskevassa hallituksen esityksessä HE 1/1998 vp todetaan nimenomaisesti, että suomen- ja ruotsinkieliset lakitekstit ovat yhdenvertaiset, ei tosiasiallisia eroja kieliversioiden välissä tunnisteta. Tämä on osaltaan myös ristiriidassa sen kanssa, että korkein hallinto-oikeus on analysoidussa ratkaisussa KHO 2024:110 tunnistanut, että kieliversioiden välinen ero on tulkinnanvarainen, mutta samalla ratkaisun perusteluissa todennut, ettei tulkinnanvaraisuutta itsessään voida pitää perusteena lainvoimaisen päätöksen purkamiselle.

Lisäksi tapausta analysoidessa painoarvoa tulee antaa hallinto-oikeudellisille keskeisille periaatteille, kuten luottamuksen suojan periaatteelle ja suhteellisuusperiaatteelle. Ratkaisussa KHO 2024:110 purkuhakemuksen hylkääminen on etenkin näistä ensimmäisen valossa kiistanalaista ottaen huomioon niin hallintolain kuin verotusmenettelylain asettamat vaatimukset suojata yksilön oikeutettuja odotuksia sekä toimia verovelvolliselle edullisemman vaihtoehdon mukaisesti. Edellä mainittujen lakien syrjäytyminen perustuslain säännöksen edestä on toki oikeuslähdeopillisesti perusteltavaa, mutta ottaen huomioon perustuslain esitöiden sisältämän puhtaan muodollisen yhdenvertaisuuden toteutumisen ilman vaatimusta kieliversioiden tosiasiallisesta samankaltaisuudesta, on luottamuksensuojaperiaatteen syrjäytyminen hankalasti ymmärrettävissä.

Tutkielmassa on lisäksi tarkasteltu kieliversioiden ristiriitaa EU-oikeudellisesta näkökulmasta. EU-tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kieliversioiden välisiä eroavaisuuksia on arvioitava yhdenmukaisen tulkinnan periaatteen mukaisesti, jossa säännöksen tarkoitus ja yleinen järjestelmä ohittavat yksittäisen kieliversioiden sanamuodon. Tämä lähestymistapa on yhdenmukainen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2024:110 omaksuman kannan kanssa. Vaikka EU-oikeuden tulkintaperiaatteita ei voida suoraan soveltaa kansallisen lainsäädännön kieliversioiden ristiriitaan, ne tarjoavat vertailukelpoisen viitekehyksen arvioitaessa monikielisen lainsäädännön tulkinnassa kohdattavia haasteita.

Yhteenvetona voidaan todeta, että oikeustila lainvoimaisen päätöksen purkuperustetta arvioitaessa tuskin tulee muuttumaan selkeästi niin, että päätöksen saisi purkaa lainsäädännön kielieroihin perustuvan virheen vuoksi lievemmillä perusteilla kuin nyt. Ratkaisu KHO 2024:110 tuo kuitenkin esiin lainsäädännön esitöiden merkityksen ja siihen liittyvät heikot kohdat yksilön oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta. Tapausta on kuitenkin myös samalla syytä katsoa yksittäistä henkilöä laajemmasta tulokulmasta ja peilata sen lopputulosta lainvoiman pysyvyyden järjestystä ylläpitävän ja oikeusturvaa kollektiivisesti turvaavan vaikutuksen kautta. Täten voidaan todeta, että lainvoimaisen päätöksen purkamisen ollessa oikeudenkäytön ja muutoksenhaun viimeisimpiä keinoja, tulee purkukynnys jatkossakin pitää korkealla ja yksilön oikeusvarmuutta turvata mahdollisilla muilla keinoilla. Jotta yksilön oikeusturva kuitenkin voisi toteutua täysimääräisesti, tulisi lainsäädännön suhtautumista lakitekstien yhdenmukaisuuteen tarkastella kriittisemmin ja tunnistaa olemassa olevat erot niiden kieliversioissa.

Hallitus on ratkaisun jälkeen korjannut ristiriitaisen kieliversion ja uusi versio astui voimaan 1.1.2025.⁴⁵ Hallituksen esityksessä ei ole kuitenkaan otettu kantaa, miten kieliversio ristiriidat voitaisiin huomioida jatkossa.

Tutkielma avaa useita jatkotutkimusmahdollisuuksia. Ensinnäkin olisi perusteltua tarkastella laajemmin sitä, miten kieliversioiden ristiriidat vaikuttavat muilla hallinto-oikeuden aloilla kuin verotuksessa ja millaisia vaikutuksia niillä on yksilön oikeusasemaan eri sääntelykonteksteissa. Toiseksi jatkotutkimuksessa voitaisiin syventyä EU-oikeuden monikielisen tulkinnan periaatteiden konkreettisempaan sovellettavuuteen kansallisen lainsäädännön tulkinnassa ja arvioida, voisiko EU-tuomioistuimen kehittämä teleologinen ja systemaattinen lähestymistapa tarjota nykyistä tehokkaamman keinon ratkaista kansallisten kieliversioiden välisiä eroavaisuuksia.

---

⁴⁵ HE 108/2024, s. 36.